

повноцінного накопичувального рівня, розвиток недержавного пенсійного забезпечення та підвищення довіри населення до фінансових інституцій. Водночас ефективна пенсійна політика повинна враховувати сучасні демографічні тенденції й умови функціонування держави, що в сукупності сприятиме зміцненню фінансової стійкості пенсійної системи та забезпеченню гідного рівня життя громадян похилого віку.

Список використаних джерел:

1. Писаревська Г.І. Пенсійне забезпечення в Україні: сучасні тенденції та напрями розвитку. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2024. № 2. С. 44–45.
2. Павловський А. Пенсійне забезпечення в Україні: проблеми реформування. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 75. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-69>
3. Романовська Ю. Реформування пенсійного забезпечення в Україні *Scientia fructuosa*. 2024. № 5. С. 39–41.
4. Вплив демографічних чинників на реформування пенсійних систем країн ЄС і України. *Київський економічний науковий журнал*. 2025. С. 283–284.
5. Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. Демографічні перспективи України до 2050 року. Київ : 2021. С. 5–18.

МАМОЯН Таміла Тігалівна,

здобувачка вищої освіти інституту заочного та
дистанційного навчання

Національна академія внутрішніх справ

м. Київ

Науковий керівник:

ШАПОВАЛІ Леся Іванівна,

кандидат юридичних наук, доцент

доцент кафедри цивільного права та процесу

Національна академія внутрішніх справ

м. Київ

РОЛЬ ДОГОВОРІВ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВА НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я ПІД ЧАС ВІЙНИ

В умовах воєнного стану забезпечення права людини на охорону здоров'я набуває особливого значення, оскільки збройний конфлікт суттєво негативно впливає на стан здоров'я населення [3]. Війна створює серйозні виклики для системи охорони здоров'я: руйнуються медичні заклади, зростає кількість поранених та осіб, які потребують психологічної допомоги, ускладнюється доступ до лікарських засобів і медичних послуг. За таких умов особливого значення набувають договори медичного страхування як один із механізмів забезпечення права людини на медичну допомогу.

Право на охорону здоров'я є одним із фундаментальних прав людини, гарантованих Конституцією України. Згідно зі статтею 49, кожен має право на медичну допомогу та медичне страхування [1]. Держава зобов'язана забезпечувати доступне й ефективне медичне обслуговування населення, створюючи належні умови для його реалізації.

У зв'язку з цим зростає роль договірних механізмів у сфері медичного страхування як додаткового інструменту забезпечення конституційного права на охорону здоров'я. Договір медичного страхування виступає правовою формою взаємовідносин між страховиком і застрахованою особою, відповідно до якої страховик зобов'язується організувати та/або оплатити надання медичних послуг чи компенсувати витрати на лікування у разі настання страхового випадку [2]. Таким чином, медичне страхування розглядається як елемент фінансового та організаційного захисту особи у сфері охорони здоров'я, що підвищує доступність медичної допомоги за умов обмежених ресурсів державної системи. Значення медичного страхування особливо посилюється в умовах підвищених ризиків для життя і здоров'я населення. Крім того, вони призводять до внутрішнього переміщення населення, що ускладнює безперервність медичного обслуговування та доступ до медичних закладів за місцем фактичного перебування [3]. У таких умовах медичне страхування може забезпечити більш оперативне отримання медичної допомоги, зокрема у приватних закладах охорони здоров'я, які часто мають вищу ресурсну спроможність і менший рівень перевантаження порівняно з державними установами.

Водночас ефективність договорів медичного страхування обмежується низкою системних проблем, серед яких ключовою є виключення випадків, пов'язаних із воєнними діями, зі сфери страхового покриття, що суттєво знижує рівень реального захисту застрахованих осіб та зужує можливості компенсації витрат у найбільш критичних ситуаціях [2]. Додатково негативний вплив має економічна нестабільність, зниження платоспроможності населення та обмежена доступність добровільного медичного страхування, що зменшує охоплення населення цим інструментом соціального захисту [3]. Крім того, недостатній рівень розвитку системи медичного страхування не дозволяє їй повною мірою компенсувати навантаження на державну систему охорони здоров'я.

У цьому контексті особливого значення набуває роль держави як основного гаранта права на охорону здоров'я. Вона полягає у забезпеченні належного функціонування системи охорони здоров'я, фінансуванні медичних закладів, розвитку медичної інфраструктури та створенні нормативно-правових умов для ефективного поєднання державних і страхових механізмів захисту населення [1; 3]. Важливим стабілізаційним чинником також виступає міжнародна підтримка, яка сприяє частковому відновленню ресурсів системи охорони здоров'я та забезпеченню базових медичних потреб населення [4].

Можемо зробити такі висновки, що договори медичного страхування відіграють важливу роль у забезпеченні права на охорону здоров'я в умовах воєнного стану та виступають додатковим механізмом фінансового і організаційного захисту населення. Їх застосування сприяє підвищенню доступності медичної допомоги,

зменшенню фінансового навантаження на громадян та частковому компенсуванню обмежених можливостей державної системи охорони здоров'я. Водночас ефективність медичного страхування залежить від рівня розвитку законодавчого регулювання, економічної стабільності та готовності страхового ринку покривати ризики, пов'язані з воєнними діями. Умови воєнного стану не повинні знижувати рівень гарантій права на охорону здоров'я, а навпаки – актуалізують необхідність удосконалення системи медичного страхування як важливого елементу соціального захисту населення.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%2%D1%80#Text>
2. Про страхування: Закон України від 18.11.2021. № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я: *Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
4. Міністерство охорони здоров'я України. Офіційний сайт. URL: <https://moz.gov.ua> (дата звернення: 14.05.2026).

МЕЛЬНИК Софія Русланівна,
здобувачка вищої освіти юридичного
факультету,
Хмельницький університет управління та
права імені Леоніда Юзькова,
м. Хмельницький
Науковий керівник:
БІЛОУСОВ Юрій Валерійович,
кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри приватного права,
Хмельницький університет управління та
права імені Леоніда Юзькова,
м. Хмельницький

ДОКТРИНА «ПЛОДІВ ОТРУЙНОГО ДЕРЕВА» В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Доктрина «плодів отруйного дерева» (*fruits of the poisonous tree*) є однією з достатньо обговорюваних концепцій у теорії доказового права, яка зародилася в англо-американській правовій традиції та з часом стала невід'ємною частиною правових систем багатьох країн. Останнім часом застосування таких підходів простежується й у практиці українських судів.

У цивільному судочинстві ця доктрина відіграє роль у забезпеченні прийнятності доказів, оскільки саме від якості та законності доказової бази